

ЗУБКОВ

Руслан Сергійович
zybrys@rambler.ru

УДК 332.1

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИTHE FEATURES OF INVESTMENT DEVELOPMENT OF THE REGIONAL
ECONOMY

к.е.н., старший викладач,
Миколаївський Міжрегіо-
нальний інститут розвитку
людини Вищого навчального
закладу «Відкритий міжна-
родний університет роз-
витку людини «Україна»

У статті розглядаються актуальні проблеми інвестиційної діяльності України та Причорноморського регіону. Автором проаналізовано регіональну інвестиційну політику. Здійснено аналіз областей Причорноморського регіону України та України в цілому в контексті залучення капітальних та іноземних інвестицій. Проведено аналіз напрямків інвестиційних потоків іноземного капіталу.

В статье рассматриваются актуальные проблемы инвестиционной деятельности Украины и Причерноморского региона. Автором проанализированы региональную инвестиционную политику. Проведен анализ областей Причерноморского региона Украины и Украины в целом в контексте привлечения капитальных и иностранных инвестиций. Проведен анализ направлений инвестиционных потоков иностранного капитала.

The article considers the actual problems of investment activity in Ukraine and the Black Sea region. The author analyzes the regional investment policy. The analysis of the areas of the Black Sea region of Ukraine and Ukraine as a whole in the context of attracting capital and foreign investment and the analysis of trends in investment flows of foreign capital are done.

Ключові слова: інвестор, промислове підприємство, інвестиції, регіон, прямі іноземні інвестиції

Ключевые слова: инвестор, промышленное предприятие, инвестиции, регион, прямые иностранные инвестиции

Keywords: investor, industrial enterprise investment, region, foreign direct investment

ВСТУП

Економічні процеси України знаходяться під постійним впливом динамічності інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів країни. Інвестицій та інновації виступають своєрідним паливом в безперервній реакції підтримання суспільного прогресу. Постійність інвестиційно-інноваційного розвитку забезпечується за рахунок створення та ефективного впровадження інноваційного продукту.

МЕТА РОБОТИ

Виявити тенденції та дослідити стан інвестиційної діяльності областей Причорноморського регіону України

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти з питань інвестиційної діяльності.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення статистичної інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ

Необхідно звернути увагу на показники надходжень інвестицій у грошовому виразі та виявити тенденції для глибшого вивчення стану інвестиційної діяльності областей Причорноморського регіону України (табл.1).

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій протягом останніх років залишаються власні кошти підприємств та кошти населення по кожній з областей регіону, що, зважаючи на зростаючу питому вагу кредитного ресурсу в загальній структурі джерел фінансування інвестиційної активності в регіонах, свідчить про використання кредитування як інструменту задоволення поточних потреб підприємств, здебільшого, в оборотних коштах. За підсумками 2015 року питома вага капітальних інвестицій в загальному обсязі інвестицій по Миколаївській області становить 61,8%, при чому показник втратив за останній рік 15,1%. Лише на 2% випереджає у фінансуванні за рахунок власних коштів підприємств та організацій Одеська область, а значного домінування за цим показником зайняла Херсонська область з різницею 8,3 % та 12,2% з порівняними областями.

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування, тис. грн.

[складено на основі [1;2;3]]

Сектор/роки	Освоєно (використано) капітальних інвестицій				
	2011	2012	2013	2014	2015
Миколаївська область					
Усього	4297794	4695998	5008709	3771354	5989936
у т.ч. за рахунок					
коштів державного бюджету	139294	203373	43255	24010	90341
коштів місцевих бюджетів	167369	123159	140595	102014	300157
власних коштів підприємств та організацій	2799548	2708767	2464477	2745789	3700614
кредитів банків та інших позик	817286	1140322	2009064	638433	1403077
коштів іноземних інвесторів	31923	1133	13645	...	...
коштів населення на будівництво житла	205582	266298	215011	161389	395130
інших джерел фінансування	136792	252946	122662	...	...
у % до загального обсягу					
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у т.ч. за рахунок					
коштів державного бюджету	3,2	4,3	0,9	0,6	1,5
коштів місцевих бюджетів	3,9	2,6	2,8	2,7	5,0
власних коштів підприємств та організацій	65,1	57,7	49,2	72,8	61,8
кредитів банків та інших позик	19,0	24,3	40,1	16,9	23,4
коштів іноземних інвесторів	0,8	0,0	0,3	...	...
коштів населення на будівництво житла	4,8	5,7	4,3	4,3	6,6
інших джерел фінансування	3,2	5,4	2,4	...	...
Одеська область					
Усього	9347303	14631168	11872178	9361348	9983523
За рахунок					
коштів державного бюджету	645723	240223	131661	132817	275986
коштів місцевих бюджетів	627021	426819	372615	436768	998451
власних коштів підприємств та організацій	4950338	5622530	5243808	6188911	6379867
кредитів банків та інших позик	1439671	6022847	4310895	1336651	1227731
коштів іноземних інвесторів	41981	71045	200918	25691	6586
коштів населення на будівництво житла	1180268	1455990	1024976	1090515	970227
інших джерел фінансування	462301	791714	587305	149995	124675
у % до загального обсягу					
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у т.ч. за рахунок					
коштів державного бюджету	6,9	1,6	1,1	1,4	2,8
коштів місцевих бюджетів	6,7	2,9	3,1	4,7	10,0
власних коштів підприємств та організацій	53,0	38,4	44,2	66,1	63,9
кредитів банків та інших позик	15,4	41,2	36,3	14,3	12,3
коштів іноземних інвесторів	0,5	0,5	1,7	0,3	0,1
коштів населення на будівництво житла	12,6	10,0	8,6	11,6	9,7
інших джерел фінансування	4,9	5,4	5,0	1,6	1,2
Херсонська					
Усього	2688054	2435735	2124829	2208056	3107395
у т.ч. за рахунок					
коштів державного бюджету	204596	125038	40200	10635	91674
коштів місцевих бюджетів	98625	130694	127334	155412	322746
власних коштів підприємств та організацій	1076170	1275784	1068957	1438794	2178084
кредитів банків та інших позик	744071	412478	404444	277813	151213
коштів іноземних інвесторів	72578	600	6701	2456	...
коштів населення на будівництво житла	284250	356110	327211	229948	260253
інших джерел фінансування	207764	135031	149982	92998	19105
у % до загального обсягу					
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у т.ч. за рахунок					
коштів державного бюджету	7,6	5,1	1,9	0,5	3,0
коштів місцевих бюджетів	3,7	5,4	6,0	7,0	10,4
власних коштів підприємств та організацій	40,0	52,4	50,3	65,2	70,1
кредитів банків та інших позик	27,7	16,9	19,0	12,6	4,9
коштів іноземних інвесторів	2,7	0,0	0,3	0,1	...
коштів населення на будівництво житла	10,6	14,6	15,4	10,4	8,3
інших джерел фінансування	7,7	5,6	7,1	4,2	0,6

З таблиці 1 видно, що протягом деякого періоду дещо зростає інтерес до кредитів банків та інших позик, що цікаво за даним індикатором неможливо прослідкувати стали тенденцію, адже по кожній з областей, агрегований показник залучення коштів фінансових установ досяг своєї точки максимуму в різні періоди, зокрема у Миколаївській області у 2013 р. – 40,1 %, у Одеській області у 2012 р. – 41,2 %, у Херсонській області у 2011 р. – 27,7 %, тобто кошти фінансових інституцій використовувалися ефективно і максимально у період посткризового відновлення України. Наразі в період реформування економіки показник впав майже в 2,5 рази по кожній з областей.

Найменшу частку займає показник – кошти іноземних інвесторів, що коливається в межах 0,1-1,8% в межах аналізованого періоду. Інші джерела фінансування становлять не перевищують у середньому 4,5-5,05%.

Розглядаючи розміщення капіталів промислових підприємств за галузями, бачимо що станом на 2015 рік найбільша частка прямих капітальних інвестицій в Одеській області зосереджена у транспорті,

складському господарстві, поштової та кур'єрській діяльності – 20,1%, друге місце займає промисловість – 17,59%, третє відповідно – тимчасове розміщування й організація харчування –16,38%, четверте будівництво з питомою вагою 15,96%, а замикає п'ятірку лідерів сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство, частка якого становить 11,60%.

У Миколаївській області галузі економіки дещо по іншому переформатовані з позиції залучення капітальних інвестицій станом на кінець 2015 року, а саме: сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство – 20,53%, промисловість –14,99%, оптова та роздрібна торгівля –12,38%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 24,77%, операції з нерухомим майном – 10,66%.

У Херсонській лише три сфери економіки показують реальне освоєння капітальних інвестицій: сільське, лісове та рибне господарство – 41,4%, промисловість –24,49% та будівництво – 9,93%.

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності, тис. грн.

[складено на основі [1;2;3]]

Сектор/роки	Освоєно (використано) капітальних інвестицій				
	2011	2012	2013	2014	2015
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Одеська область					
Усього	9347303	14631168	11872178	9361348	9983523
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	873628	574490	560413	864098	1158534
Промисловість	1428869	5546047	4335944	1664610	1755783
Будівництво	1803243	2532129	2101043	1710928	1592938
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	539769	566435	421196	510075	696220
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1940832	3133212	2020339	2513335	1997952
Тимчасове розміщування й організація харчування	70914	59412	85741	201497	189775
Інформація та телекомунікації	130474	378457	516175	367098	276729
Фінансова та страхова діяльність	98565	159675	209560	74298	81546
Операції з нерухомим майном	803579	540545	756016	476149	6,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	126706	174352	234751	213831	1,4
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	117961	140096	49146	63056	2,0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1182149	597643	424473	512995	10,1
Освіта	81853	48123	44017	39375	0,9
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	85568	160343	95489	132452	1,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	54528	12927	13000	12141	0,1
Надання інших видів послуг	8665	7282	4875	5410	0,1
Миколаївська область					
Сектор/роки	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	4297794	4695998	5008709	3771354	5989936
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	637543	486374	580823	712119	1229734
Промисловість	1275637	1723562	2487322	1214680	898051
Будівництво	406952	472062	418089	345275	534253

Продовження таблиці 2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
----------	----------	----------	----------	----------	----------

Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	769547	622485	347683	457708	741789
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	823391	836610	850579	759663	1483418
Тимчасове розміщування й організація харчування	8255	30004	21779	26643	11572
Інформація та телекомунікації	10645	11451	14196	8135	14555
Фінансова та страхова діяльність	511	1194	805	873	156
Операції з нерухомим майном	41279	54484	93603	91913	638805
Професійна, наукова та технічна діяльність	21771	23689	12192	24439	48366
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	50893	11822	12564	8011	21211
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	197561	336325	123050	77627	280823
Освіта	16327	21014	13080	14714	16510
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	23133	47258	25609	19852	49442
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	12970	14866	6656	6977	17368
Надання інших видів послуг	1379	2798	679	2725	3883
Херсонська область					
Сектор/роки	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	2688054	2435735	2124829	2208056	3107395
Сільське, лісове та рибне господарство	684338	668111	549862	662069	1286424
Промисловість	713778	626674	706945	729625	760970
Будівництво	501656	612039	387190	336523	308605
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	251257	93755	87785	97869	136732
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	46140	72380	41850	60366	133381
Тимчасове розміщування й організація харчування	15905	7504	18274	2405	13093
Інформація та телекомунікації	5983	13571	3216	4188	3947
Фінансова та страхова діяльність	516	1264	376	301	420
Операції з нерухомим майном	51791	38290	124198	106369	50039
Професійна, наукова та технічна діяльність	153441	59303	35957	40395	29812
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	5047	8789	29359	25784	91757
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	198528	177282	97527	102049	233672
Освіта	35264	20368	10015	10540	24444
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	16317	20685	23746	17549	26922
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	5038	9137	7144	9613	5526
Надання інших видів послуг	3055	6583	1385	2411	1651

ВИСНОВКИ

Таким чином, можемо дійти висновку, що капітальні інвестиції в секторальному розрізі (за видами економічної діяльності) головним чином спрямовуються з відносно прогресивною структурою – найбільше капіталовкладень здійснюється в промислове виробництво (табл.2), оскільки забезпечення капіталом переробного сектору економіки є надзвичайно важливим, оскільки саме у виробничому процесі створюється валовий внутрішній продукт країни.

Динаміка зростання ПІІ в більшості областей не є постійною та значно коливається. Темпи зростання обсягу прямих іноземних інвестицій у областях Причорноморського регіону України у 2014-2015 рр. зросли, досягнувши відмітки у Миколаївській області

– 92,9%, у Одеській області – 93,5% та 101,1% у Херсонській області. Хоча жодна з областей так і не продемонструвала зростання із 2012 року.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Миколаївській області Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>
2. Головне управління статистики у Одеській області Електронний ресурс – Режим доступу: <http://od.ukrstat.gov.ua/>
3. Головне управління статистики у Херсонській області Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/ekonomichna-statistika/1750-2-4-nauka-tehnologiji-ta-innovatsiji.html>